

İkinci İnsanlık • Luigi Ballerini

ON8 • Türkçesi: Tülin Sadıkoğlu • Roman • 192 sayfa • Önerilen sınıflar: 7. 8. ve Lise sınıfları
BİLİM ve TEKNOLOJİ • BİREY ve TOPLUM • ZAMAN ve MEKÂN • DUYGULAR
yapay zekâ • gelecek • teknoloji • sorgulamak • distopya • yönetim • kitap • duygular • mücadele • cesaret • seçimler • beden • sağlık • bellek • eğitim • özgürlük • bilimkurgu

Çok katmanlı gelecek kurgularıyla sevilen **Luigi Ballerini** okurunu, insan türünün yok olduğu “ikinci insanlık” adlı zamana, anıların, duyguların ve bedenin yeniden keşfine davet ediyor. İnsan olmanın anlamını irdeleyen roman, okuru yeni bir gelecek yolculuğuna çıkarıyor. Yapay zekânın hâkim olduğu düzende, mükemmellik perdesinin ardındaki ürpertici gerçeği sorgulayan üç cesur gencin mücadelesi, insanlığın yeniden yaratılmasına gerçekten öncülük edebilecek mi?..

Yapabildiği her şeyi robotlara bırakan insanlar, kontrolü tamamen kaptırmıştır. Birbirlerinden uzaklaştıkça robotlarla yakınlaşan insanlık, sonunda kendi yarattığı yapay zekâ Mira tarafından ortadan kaldırılmıştır. İnsan türünün yeryüzünden silindiği ve sonra yeniden yaratıldığı “ikinci insanlık” döneminde, üç genç arkadaş Delta, Kappa ve Beta, yapay zekânın düzenine ve büyüdükleri Kampüs’e dair şüpheler beslerler. Farkına vardıkları sırları sorgulayan gençler, bedenleriyle zihinleri arasında kurulan mükemmelliği kurcalamaya başlarlar...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- İlk sayfalarda geçen, “Büyükler, Ortancalar, Küçükler, Dışardakiler, Büyük Birader, Güçlendirilmişler” gibi tanımlamalar ve “Delta22, Beta22” gibi adlar, okura romana ilişkin ne tür ipuçları veriyor?
- 2- Delta22’nin Beta22’ye hasta çocuklar, güçlendirme zorunluluğu, kente tek başına girme yasağı, tek tip eğitim konularında sorduğu 4 soru neden önemli; romanın akışında nasıl bir rol oynuyor? Okura sistemle ve yönetimiyle ilgili neler düşündürüyor?
- 3- 45-46. sayfalarda anlatıldığı biçimde, yapay zekânın kullanım alanlarını ve yaygınlığını günümüz gerçekleriyle karşılaştırın. Bugün yapay zekâyla ilişki hangi düzeyde; yazarın hayal gücünün abartılı olduğunu düşüneler çıkabilir mi?
- 4- Uygulanan eğitim sistemi için neler söylenebilir? Ortancalar ve Büyükler Evi’ndekilerin arkadaşlık anlayışında neler dikkatinizi çekiyor? Mükemmel davranışsal özelliklere sahip “Ev Liderleri”nin “ev”dekilerle ilişkisi nasıl yorumlanmalı?
- 5- 76. sayfada Leonardo’nun kent binaları için söylediği, “Tüm binalar, tamamen farklı senaryoları canlandırarak, biçimlerini ve amaçlarını sonsuz kez değiştirmeye mahkûm, geçici madde kümelenmeleri; böylelikle her Yükleme sonrasında Kent, hiçbir zaman aynı olmuyor, her zaman yeni görünüyordu...” bilgisi, alegorik olarak bazı yönlerden günümüz kentleriyle ilişkilendirilebilir mi? Nasıl?
- 6- 77. sayfadaki ezilen bedenin izleyicileri için, “görüntünün çekimine kapılan büyük bir meraklı insan grubu” tanımlamasıyla, 78. sayfadaki, “yola fazla kan dökülmediği için çarpıcılığı azalan olayın, manzaranın tadını çıkarmak üzere toplanmış bedenleri hayal kırıklığına uğratması” ifadesi nasıl yorumlanmalı? Bu saptamalar, duyguları olmayan yapay zekâ ve androidlerin oluşturduğu toplumda kan ve vahşet eğilimi biçimde yorumlanırsa, duygusuzluk özelliğiyle çelişmez mi?
- 7- Yazar neden “birlikte, biz, beraber” sözcüklerine insan olmanın göstergesi diye anlam yüklemiş? Leonardo neden bu sözcüklerin peşinde? Sistem, sözcükleri nasıl algılıyor?
- 8- İnsansızlaştırılan dünyada geliştirilmişlere Leonardo, Marilyn, Elvis gibi dünyamızdan ünlü “insanların” adlarının verilmesi nasıl yorumlanmalı?
- 9- Saf mantık ve hesapçı olmak üzere programlanan Leonardo ve Marilyn’in bir şeyleri Kişisel Hafıza’larında saklamak zorunda kalmaları sistem ve birey ilişkisi kapsamında nasıl açıklanmalı?

- 10- Değiştirilmiş/yenilenmiş beyinler için bedenleri kabuk olarak kullanan sistemde Beta ve Gama gibi birkaç üretilmişin anılarını korumaları sistemin açığı olarak mı, insani niteliklerin gücü olarak mı algılanmalı? Mükemmelliğe kodlanmış yapay zekâ dünyasında açık bulunması mükemmellik kavramı hakkında neler düşündürüyor?
- 11- Dünyanın 109-112. sayfalar arasında özetlenen değişim ve dönüşüm süreci, okura nasıl duygular katıyor? İnsanın yapay zekâ ürettiği bir düzenden, yapay zekânın insan ürettiği bir sisteme evrilme sizce bir gelişmişlik göstergesi midir? Tartışın.
- 12- İki yapay zekâ Uno/Mira ve King arasındaki mücadele bir iyi-kötü savaşı biçiminde görülebilir mi; taraflar iyi ve kötü yapay zekâlar olarak mı değerlendirilmeli? İyi-kötü kavramları duyguları olmayan üretilmişlerle nasıl bağdaştırılabilir?
- 13- Yazar romanda, beden-bellek-duygu üçlemesini nasıl kurguluyor? İnsanı yapay zekâdan ayıran en önemli fark olarak neye işaret ediyor; insanı özelleştiren hangi nitelikleri öne çıkarıyor?
- 14- Romani, insana övgü boyutunda kurgulayan yazarın, insan yok olduktan sonra dünyanın ve doğanın kendini yenilediğini söylemesi çelişki mi? İnsanın dünya ve doğa için birincil tehdit olması savı ne kadar inandırıcı, neden?
- 15- Romanda bacağı kırılan, kilo alan, hastalananları çöp olarak imha eden sistemle, bugün bedensel, zihinsel, psikik, etnik, sosyal ya da sınıfsal farklılıkları olanlara karşı sergilenen tutum ve yaklaşımlar arasında az da olsa bir benzerlik bulunabilir mi? Somut örnekler üzerinden açıklayın. Örneğin romandaki mükemmellik kodlaması, Hitler Almanya'sındaki sınıflamaya gönderme olabilir mi? Eğer öyleyse insan ırkının zayıflık-mükemmellik algısı ne kadar objektif; kriterleri ne?
- 16- Yazarın çılgın hayal gücünde en etkileyici bulduğunuz ayrıntılar neler? Bu romanı okurken hangi duyguları deneyimlediniz?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Sunum:** Yazarın hayal ettiği bu geleceğin gerçekleşme olasılığını edebiyattan ve diğer sanat disiplinlerinden derlediğiniz örneklerle somutlayarak sınıfça irdeleyin. Sanatın ve sanatçının geleceği görme yetisi var mı; varsa nereden kaynaklanıyor? Bu, altıncı hisle, sezgilerle mi açıklanmalı? İrdeleme sonunda “sanatçı” kavramını bu yönüyle de tanımlayan kapsamlı bir sunum hazırlayın.
- **Tartışma:** Romandaki, “İnsan, gezegeni korumak istiyor ancak insan gezegen için önemli bir risk faktörüdür. O halde gezegeni korumanın en iyi yolu insanın ortadan kaldırılmasıdır” önermesini bugünün dünyasında kaygı yaratan göstergeler ve ipuçları temelinde tartışın. İnsanın ortadan kalktığı ya da gücünü yitirdiği distopik bir gelecek mümkün mü, yoksa konu yalnızca bir yazarın çılgın hayal gücü olarak mı görülmeli? Bugün neler böylesi bir distopyanın gerçekleşmesi için veri sayılabilir? Bu olasılığın engellenmesi mümkün mü; nasıl? Sınıfça tartışın ve ortaklaşılan sonuçları sloganlaştırarak yaygınlaştırın.
- **Gösteri:** Bir tiyatro oyunu yaratmak için, akışı oluşturacak olayları ve vurgulanacak ayrıntıları belirlemek üzere sınıfça romanı tartışın. Sonrasında öğrenciler 4 gruba ayrılın. Bir grup tartışma verileri ışığında oyun metnini yazsın. Diğer grup yönetmen, yönetmen yardımcısı, oyuncular ve teknik elemanları saptasın. Bir grup dekor ve kostümlerle ilgilensin. Son grup da oyunun tanıtımı ve sahneleme organizasyonundan sorumlu olsun. Metin grubu çalışmasını tamamladıktan sonra dekor-köstüm grubu hazırlanırken oyuncular ve teknik ekip grubu da metnin provalarını ve sahne yerleşimini yapsın. Velilerin ve diğer sınıfların da izleyebileceği büyük bir gösteri gerçekleştirin.
- **Film:** Distopik geleceği konu alan filmleri sınıfça araştırın. En tipik örnekleri izleyerek, gelecek distopyalarında hangi unsurların ortaklaştığını, bu romanın hangi özellikleriyle diğerlerinden farklılaştığını saptayın. Kurgulanan dünyayı, özellikle “Matrix” filmiyle karşılaştırın. Romanın filmi yapıldığında distopya niteliği mi, umut mu öne çıkmalı, nedenlerini tartışarak karar verin.

- **Müzik:** Bu romanın içeriği ve havasıyla en uyumlu olacak müziği ya da müzikleri seçmek üzere 3 kişilik gruplar halinde çalışın. Paylaşımında grup sözcüleri müzikleri tanıtırken, uyum nedenini de açıklasınlar. Bakalım, hangi gruplar aynı ya da benzer türde seçimler yapacak?
- **Atölye:** Önce romanın düşündüklerine dayanarak genel olarak teknolojinin kullanım amaçlarını, etik sınırlarını, bu sınırların yok edilme olasılıklarını ve nedenlerini, sistematik bir yöntemle sınıfça analiz edin. Sonrasında öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup yapay zekâ teknolojisini tıp, sosyoloji, sanat, spor, siyaset, bilim, ekonomi, sanayi ve iletişim alanlarında günümüzdeki düzeyini ve ileri adımlarını araştırarak, dünyanın ve insanlığın geleceğini belirleyecek olumlu ve olumsuz kullanım biçimlerini çalışsın. Grupların raporları tartışıldıktan sonra atölyenin ortak öngörülerini saptanarak bir sonuç bildirgesi hazırlansın ve “Yapay zekâ dost mu düşman mı?” başlığıyla yaygınlaştırılsın.
- **Röportaj:** Herkes çevresinden en az 4 kişiyle şu 3 soruluk röportajı gerçekleştirsin: “Sizce insanın en önemli niteliği ya da nitelikleri ne? Gelecekte yapay zekâ ya da androidler insanın yerini alabilir mi? Sizce gelecekte yaratılmış insanla, üretilmiş insan aynı sistem içinde sorunsuz var olabilir mi?” Soruların yanıtlarını ayrıştırarak işleyin ve sonuç raporunu okulun dijital platformlarında yayınlayın.
- **Anket:** Okulun görünür bir duvarına, “Bu kavramlarla ilgili GELECEK öngörünüz nedir?” başlığını taşıyan büyük bir pano asın. Özgürlük, mutluluk, teknoloji, eğitim, sağlık, doğa, iklim gibi tercih ettiğiniz 7-8 kavramı pano başlığının altına ayrı ayrı sıralayın. Panonun yanına kalemler ve yapışkanlı kâğıtlar bırakın. En fazla 2 hafta içinde, öğrenci, öğretmen ve velilerin bu kavramlarla ilgili kısa öngörülerini, kaygı ya da sorularını isim belirtmeksizin kâğıtlara yazarak panoda ilgili kavramın altına yapıştırmalarını sağlayın. Sürenin sonunda “Gelecek Duvarı”ndaki kâğıtlarda yazılanları ayrıştırarak bir rapor oluşturun ve okulun dijital platformlarında duyurun. Bakalım, kavramların geleceği nasıl görülüyor?
- **Karikatür:** Herkes romandaki yapay zekâ ve android karakterlerden birinin, birkaçının ya da istediği bir sahnenin karikatürünü yapsın. Karikatürler “İkinci İnsanlık Sergisi” başlığıyla **Araştırma Panosu**’nun yanında sergilensin.